

Javne nabavke

Elektronske javne nabavke

SADRŽAJ

- [Elektronske javne nabavke](#)
- [Korišćenje e-nabavki](#)
- [Primeri ušteda i unapređenja](#)
- [E-nabavka u Direktivi](#)
- [Elektronsko oglašavanje](#)
- [Elektronska dostupnost dokumentacije o nabavci](#)
- [Elektronsko podnošenje prijava i ponuda](#)
- [e-CERTIS – onlajn repozitorijum potvrda i sertifikata](#)
- [Evropski jedinstveni dokument o nabavci](#)
- [Mehanizmi nabavke](#)
- [Elektronsko fakturisanje](#)
- [Dodatne informacije](#)

Objavljivanje odobrila Karen Hill, rukovodilac programa SIGMA

Elektronske javne nabavke

Šta je elektronska nabavka (e-nabavka)? Najjednostavnije rečeno, e-nabavka je sveobuhvatni termin za zamenu, kroz ceo proces nabavke, postupka koji se bazira na papirnoj dokumentaciji postupcima u kojima se komunikacija i obrada podataka zasnivaju na informacionoj tehnologiji. E-nabavka može biti sredstvo koje će proces učiniti efikasnijim i unaprediti delotvornost javnih nabavki.

Tehnologija i procesi e-nabavke mogu da se koriste, po potrebi, u različitim fazama postupka nabavke, uključujući objave oglasa o tenderu, obezbeđivanje tenderske dokumentacije, dostavljanje ponuda i zahteva za učešćem, za proces ocenjivanja, obaveštenje o dodeli, naručivanje, fakturisanje i plaćanje.

Korišćenje e-nabavki

Zašto koristiti e-nabavke? Primena sistema e-nabavki i procesa može doneti mnoge prednosti, uključujući:

- **smanjene administrativne troškove** za pojedinačne postupke nabavki;
- **pojednostavljene** postupke nabavki;
- **brže** postupke nabavki;
- **veću transparentnost**, pružanjem informacija o pojedinačnim prilikama za tender, ali takođe i pružanjem jasnije slike o tenderima na široj osnovi;
- **bolji monitoring nabavke**;
- **podsticanje prekogranične konkurencije**, smanjivanjem prepreka koje su se javljale kod procesa nabavki sa papirnom dokumentacijom;
- **podršku razvoju centralizovane administracije nabavke**, što rezultira potencijalnim smanjenjem skupih funkcija kancelarije za podršku i dobrom upotrebom ekonomije obima u administraciji javnih nabavki;
- **širu administrativnu modernizaciju i pojednostavljenje**, što podstiče različite administrativne procese kao i širenje rešenja informacionih tehnologija u okviru i od strane vlade i društva u celini.

Primeri ušteda i unapređenja

2010. godine, Evropska komisija, u svojoj Zelenoj knjizi o e-nabavkama¹, navodi primere koristi od uvođenja e-nabavki, kao što je prikazano u nastavku.

Agencija *Intercent ER* Italijanke Emilije Romana, nudi usluge e-nabavki uključujući e-tržište, e-kataloge i e-licitacije i sada je referentna tačka za 539 administracija (90% lokalnih agencija). U 2008., obradila je transakcije u iznosu od nekih 419 miliona EUR donoseći koristi od efikasnosti u iznosu od 67.5 miliona EUR i vremenskih ušteda od 45 godina ljudskog rada.

Federalna agencija za javne nabavke Austrije centralizuje nabavke za federalne državne organe kroz funkcionalnosti e-nabavki. 2008. prijavila je uštede 178 miliona EUR u odnosu na obim nabavki od 830 milion EUR. Izgleda da koristi i uštede značajno nadmašuju godišnje troškove održavanja 5 miliona EUR, što je manje od 3% ušteda.

¹ European Commission (2010), *Green Paper on Expanding the Use of e-procurement in the EU*, COM (2010) 571 final, Brussels [Evropska komisija (2010), *Zelena knjiga o proširivanju upotrebe e-nabavki u EU*], COM (2010) 571 final, Brussels.

Od 1. februara 2005, svi naručioc i u Danskoj mogu da prihvataju samo elektronske fakture. Ova reforma utiče na oko 15 miliona faktura godišnje i primenjuje se u celom javnom sektoru, od ministarstava do vrtića. Očekuje se da primena e-fakturisanja donese uštede javnom sektoru od 100 miliona EUR svake godine, povrh ušteda u internim administrativnim procesima.

U Norveškoj, platforma *Ehandel* pomaže naručiocima da ostvare smanjenja od 20-40% po pitanju vremena potrebnog za rad sa narudžbinama, prijemom robe i fakturisanje i postizanje ušteda u ceni od 2-10% u regionu.

U Velikoj Britaniji, sajt *Buying Solutions* je u godišnjem izveštaju za 2008/09 prijavio da je olakšao prodaju od preko 5 milijardi funti, donoseći 732 miliona funti ušteda. Velika Britanija je takođe prijavila da uštede često premašuju 10% (i dostižu čak 45%) usled primene e-licitacija što je ušteda za poreske obveznike do 270 miliona funti do kraja 2011.

Jedna portugalska studija je poredila najbolje ugovorene ponude za 50 portugalskih javnih bolnica u 2009. godini (koristeći sisteme nabavki sa dokumentacijom u papirnoj formi), a 2010. (koristeći e-nabavke). Zaključeno je da je ostvareno smanjenje troškova za 18% u 2010., zahvaljujući porastu konkurencije koji su izazvale -nabavke.

Važno je napomenuti da se uštede poput ovih gorepomenutih obično postižu korišćenjem kombinacije e-nabavki, okvirnih sporazuma i centralizovanih nabavki. Za više informacija, pogledajte SIGMA Informativni dokument br. 19, *Okvirni sporazumi*, i SIGMA Informativni dokument br. 20, *Tela za centralizovane nabavke*.

E-nabavke u Direktivi

E-nabavka i reforma pravila javnih nabavki iz 2014: Dok je Direktiva iz 2004. o nabavkama u javnom sektoru² jednostavno podsticala upotrebu elektronskih sredstava u postupcima javnih nabavki, reforma pravila nabavki iz 2014. uvela je elektronska sredstva kao sredstvo komunikacije i razmene informacija u postupke javnih nabavki.

Evropska unija (EU) je uvela značajne promene Direktivom iz 2014. o nabavkama u javnom sektoru (Direktiva)³ kako bi olakšala primenu e-nabavki u tenderskim postupcima. U tu svrhu, Direktiva ima **obavezne zahteve** za:

- prenos obaveštenja i oglasa u elektronskom obliku;
- dostupnost dokumentacije o nabavci;
- elektronsko podnošenje zahteva za učešćem i ponuda.

Napomena: Rok za implementaciju za pravila o e-komunikaciji

Član 90 Direktive određuje državama članicama rokove za implementaciju odredaba o e-komunikaciji.

Opšti period za transpoziciju Direktive je 24 meseci, tj. do 18. aprila 2016, a period od 54 meseci je određen za implementaciju zahteva o e-komunikaciji. Države članice mogu da odlože primenu obaveznih zahteva o e-komunikaciji najkasnije do 18. oktobra 2018.

Postoje izuzeci od ovog perioda odlaganja od 54 meseci: u slučajevima kada je e-komunikacija obavezna na osnovu Direktive, tj. za dinamičke sisteme nabavki, elektronske licitacije (e-licitacije), e-kataloge, postupke nabavki koje sprovode tela za centralizovane nabavke, izradu i prenos oglasa i obaveštenja, kao i elektronsku dostupnost dokumentacije o nabavci, važi uobičajeni period za transpoziciju od 24 meseca, tj. do 18. aprila 2016.

² Direktiva 2004/18/EZ o koordinaciji postupaka za dodelu ugovora o javnim nabavkama radova, ugovora o javnim nabavkama dobara i ugovora o javnim nabavkama usluga od 31. marta 2004.

³ Direktiva 2014/24/EU o javnim nabavkama i stavljanju van snage Direktive 2004/18/EZ od 26. februara 2014.

Posebna odredba je unesena u vezi sa telima za centralizovane javne nabavke, kojima se dozvoljava 36 meseci (umesto 54 meseca) za implementaciju odredaba Direktive o e-komunikaciji. Države članice stoga mogu da odlože obavezne zahteve za e-komunikacijom sve do 18. aprila 2017. barem za tela za centralizovane javne nabavke.

Na kraju, kada država članica odabere da odloži primenjivanje zahteva za e-komunikacijom, ona ipak mora da omogući da naručioci mogu, u međuvremenu, da odaberu između sledećih sredstava komunikacije za sve vrste komunikacije i razmene informacija: (1) elektronska sredstva, (2) pošta ili drugi odgovarajući nosilac poruka, (3) faks, ili (4) kombinacija bilo kojih od pomenutih sredstava.

Države članice i naručioci zadržavaju slobodu da idu korak dalje ukoliko to žele. Međutim, obavezna primena elektronskih sredstava komunikacije ne obavezuje naručioce da sprovedu elektronsku obradu ponuda, elektronsko ocenjivanje ili automatsku obradu. Ova obaveza ne obuhvata svaku fazu procesa javne nabavke nakon dodele ugovora niti internu komunikaciju unutar naručioca.

Alati i oprema koji se koriste za komunikaciju elektronskim sredstvima, kao i njihove tehničke karakteristike, moraju da budu nediskriminatorni, generalno dostupni i interoperabilni sa proizvodima informacionih i komunikacionih tehnologija u opštoj upotrebi i ne smeju da ograničavaju privrednim subjektima pristup postupku javne nabavke. Za svu komunikaciju, razmenu i čuvanje informacija, naručioci moraju da obezbede da integritet podataka i poverljivost ponuda i prijava za učešće bude sačuvana.

Kada naručioci zahtevaju upotrebu alata i opreme koji nisu generalno dostupni, oni moraju da ponude alternativne vidove pristupa.

Komunalne delatnosti

Slične odredbe o elektronskim sredstvima komunikacije takođe su uvedena Direktivom o nabavkama u komunalnim delatnostima. Prenos oglasa i obaveštenja u elektronskoj formi, elektronska dostupnost dokumentacije o nabavci i komunikacija u potpuno elektronskom obliku – znači komunikacija elektronskim putem u svim fazama postupka, uključujući prenos prijave tj. zahteva za učestvovanjem i naročito prenos ponuda (elektronsko podnošenje) – postali su obavezni.

Elektronsko oglašavanje

E-davanje oglasa i obaveštenja: Direktiva zahteva objavljivanje navedenih oglasa i obaveštenja u *Službenom glasniku Evropske unije (SLEU)* u vezi sa ugovorima koji su onih vrsta i vrednosti za koje se primenjuju EU pravila javnih nabavki. Ovi obavezni oglasi i obaveštenja obično se zahtevaju na početku postupka javne nabavke kako bi se privredni subjekti obavestili o prilici za ugovor koja je na raspolaganju, a takođe i na kraju postupka nabavke. Druga obaveštenja se mogu tražiti, na primer, kada je izvršena izmena prvobitnog ugovora ili kada je završen dinamički sistem nabavke. Naručiocima su na raspolaganju i mogućnosti da dobrovoljno objavljuju oglase i obaveštenja u *SLEU*. Videti takođe SIGMA Informativni dokument br.6 *Oglašavanje*.

Oglasi i obaveštenja u standardnom obrascu⁴ moraju se sastaviti i poslati elektronskim putem u Biro za publikacije EU. Obaveštenja i oglasi se objavljuju najkasnije u roku od pet dana nakon

⁴ Sprovedbena uredba Komisije (EU) 2015/1986 od 11. novembra 2015. o utvrđivanju standardnih obrazaca za objavljivanje oglasa i obaveštenja u oblasti javnih nabavki i stavljanju van snage Sprovedbene uredbe (EU) br. 842/2011. [Commission Implementing Regulation (EU) 2015/1986 of 11 November 2015 establishing standard forms for the publication of notices in the field of public procurement and repealing Implementing Regulation (EU) No. 842/2011]

što su poslati. Biro za publikacije treba da potvrdi naručiocu da je obaveštenje/oglas primljen i da je objavljen.

Svi oglasi i obaveštenja u standardnom obrascu za objavljivanje u *SLEU* dostupni su na veb sajtu SIMAP⁵. Portal SIMAP omogućava pristup najvažnijim informacijama o javnim nabavkama u EU.

Svi oglasi i obaveštenja koji su objavljeni u *SLEU* javno su dostupni na internetu⁶. Privredni subjekti mogu da se registruju na veb sajt kako bi dobijali notifikacije o određenim prilikama za dobijanje ugovora.

E-oglašavanje na nacionalnom nivou

Mnoge države članice ili zahtevaju ili obezbeđuju opciju za dodatno elektronsko oglašavanje o konkursima za ugovor na nacionalnim internet sajtovima, uključujući veb sajtove nacionalne agencije za javne nabavke ili službenog glasnika.

Međutim, oglasi i obaveštenja na nacionalnom nivou ne smeju da budu objavljeni pre nego što ih objave u *SLEU*. Ipak, objavljivanje na nacionalnom nivou može da se izvrši ako naručioci nisu dobili obaveštenje o objavljivanju u *SLEU* u roku od 48 sati nakon potvrde o prijemu oglasa.

E-oglašavanje je takođe uobičajeni zahtev za mnoge ugovore ispod finansijskih pragova EU, pošto je to jeftino i transparentno sredstvo za obezbeđivanje transparentnosti i podsticanje konkurentnosti. Videti SIGMA Informativni dokument br. 15, *Ugovori ispod finansijskih pragova*.

Oglašavanje pre početka zvaničnog procesa nabavke, korišćenjem prethodnog obaveštenja - PIN-a ili profila kupca: Direktiva uključuje odredbe koje dozvoljavaju, ali ne i obavezuju, naručioca da prethodno obavesti tržište o potencijalnim budućim šansama za dobijanje ugovora koristeći prethodno obaveštenje (PIN).

I naručilac i potencijalni privredni subjekt imaju koristi od oglašavanja unapred na ovaj način, naročito zato što PIN pomaže obema stranama prilikom planiranja unapred. Ukoliko se koristi prethodno obaveštenje, u određenim okolnostima zakonski vremenski rokovi tendera mogu biti skraćeni.

Baš u ovom kontekstu korišćenje onlajn **profila kupca** može biti naročito korisno. Naručilac može da postavi svoj internet „profil kupca”. Ovaj profil uključuje opšte informacije o naručiocu, zajedno sa informacijama o tekućim pozivima za podnošenje ponuda, planiranim nabavkama, zaključenim ugovorima i otkazanim postupcima.

Naručilac može da objavi prethodno obaveštenje –PIN kao standardni obrazac na svom profilu kupca. Kada naručilac koristi ovaj pristup, onda jedino mora da pošalje *SLEU* kratak, standardni obrazac oglasa profila kupca.

Države članice mogu da obezbede decentralizovanim naručiocima ili posebnim kategorijama takvih naručilaca da u nekim postupcima mogu da pozovu na konkurs o javnoj nabavci putem prethodnog obaveštenja. Ova prethodna obaveštenja kao poziv na konkurs o javnoj nabavci moraju da budu objavljena u *SLEU*, a ne samo na profilu kupca naručioca.

Oglašavanje na kraju postupka: Naručioci moraju da objave obaveštenje o dodeli ugovora na osnovu rezultata postupka nabavke najkasnije 30 dana nakon zaključenja ugovora ili okvirnog sporazuma. Opet, ovo obaveštenje o dodeli ugovora mora da bude objavljeno na internetu u elektronskom formatu, koristeći standardne obrasce.

U slučaju okvirnih sporazuma, naručioci nisu obavezni da objavljuju obaveštenje o rezultatima postupka nabavke za svaki ugovor na osnovu ovog sporazuma. Države članice mogu da

⁵ www.simap.europa.eu

⁶ www.ted.europa.eu

omogućće naručiocima mogućnost da grupišu obaveštenja o rezultatima postupka nabavke za ugovore na osnovu okvirnog sporazuma na kvartalnoj osnovi. Ova grupisana obaveštenja se objavljuju u roku 30 dana na kraju svakog kvartala.

Što se tiče ugovora na osnovu dinamičnog sistema nabavke, objavljivanje obaveštenja o dodeli ugovora obavezno je u roku od 30 dana nakon dodeljivanja svakog ugovora. Naravno, takva obaveštenja mogu da se grupišu na kvartalnoj osnovi, a grupisana obaveštenja treba da budu objavljena u roku od 30 dana po isteku svakog kvartala.

Elektronska dostupnost dokumentacije o nabavci

Naručiocima su obavezni da ponude elektronskim sredstvima „neograničen i potpun, direktan i besplatan pristup dokumentaciji o nabavci” od datuma objavljivanja poziva za podnošenje ponuda ili datuma na koji je poslat poziv za potvrdu interesovanja.⁷ U pozivu za podnošenje ponuda tj. objavi o tenderu mora bude navedena internet adresa na kojoj se može pristupiti dokumentaciji o nabavci.

Okolnosti u kojima se elektronskim sredstvima ne može ponuditi neograničen i potpun, direktan i besplatan pristup: Direktiva sadrži ograničeni spisak okolnosti kada naručiocima mogu da naznače u oglasu za podnošenje ponuda ili u pozivu za potvrđivanje interesovanja da će dokumentacija o nabavci biti prenet na drugi način, a ne elektronskim putem. Kada je poverljivost razlog za nedostupnost putem elektronskih sredstvima, naručilac je dužan da takvu informaciju naznači u ugovoru ili pozivu za potvrđivanje interesovanja. Informacija mora da sadrži podatak o tome koje se mere zahtevaju u cilju zaštite poverljivosti i kako se može ostvariti pristup dokumentima. U svim okolnostima kada se elektronska sredstva ne mogu ponuditi, vremenski rok za podnošenje ponuda produžuje se za pet dana, izuzev u slučajevima propisno opravdane hitnosti.

Elektronsko podnošenje prijave i ponuda

Podnošenje prijave tj. zahteva za učestvovanjem i ponuda obavlja se elektronskim sredstvima komunikacije (videti napomenu iznad o roku implementacije za pravila o e-komunikaciji).

Izuzeci od ove obaveze određeni su u Direktivi u sledećim slučajevima, kada:

- „bi zbog specijalizovane prirode nabavke, korišćenje elektronskih sredstava komunikacije zahtevalo posebne alate, opremu ili formate datoteka koji nisu široko dostupni ili ih ne podržavaju generalno dostupne aplikacije”;
- „ aplikacije koje podržavaju formate datoteka prikladne za opis ponuda koriste formate datoteka koji se ne mogu obraditi bilo kojom drugom otvorenom ili generalno dostupnom aplikacijom ili za njih važi sistem zaštite vlasničke licence, pa ih naručilac ne može preuzimati niti ih koristiti na daljinu”;
- „bi upotreba elektronskih sredstava komunikacije zahtevala korišćenje specijalizovane kancelarijske opreme koja nije generalno dostupna naručiocima”;
- „dokumentacija o nabavci zahteva podnošenje fizičkih ili umanjjenih maketa koje se ne mogu prenositi elektronskim sredstvima”.

U gorenavedenim okolnostima, komunikacija mora se sprovesti putem pošte ili nekom drugom odgovarajućom kurirskom službom ili kombinacijom ovih i elektronskih sredstava.

Pored toga, naručiocima nisu obavezni da zahtevaju elektronsko podnošenje ponuda kada je neophodna upotreba drugih sredstava komunikacije „zbog povrede bezbednosti elektronskih

⁷ Ovaj zahtev se odnosi na dostupnost dokumentacije o nabavci gde je kao sredstvo poziva za učestvovanje u postupku nabavke korišćen PIN.

sredstava komunikacije ili zbog zaštite posebno osetljive prirode informacija koje zahtevaju tako visok nivo zaštite koji ne može u dovoljnoj meri da bude osiguran primenom elektronskih alata i oprema koji su široko dostupni privrednim subjektima”.

Naručilac mora da navede razloge zašto ne primenjuje elektronski oblik podnošenja ponuda u zasebnom izveštaju o postupku dodele ugovora.

Zahtevi u vezi sa alatima i uređajima za e-podnošenje ponuda

Aneks IV Direktive

„Alati i uređaji za elektronski prijem ponuda, zahteva za učestvovanjem i podnošenje planova i projekata u konkursima za nacrt/dizajn moraju, uz pomoć tehničkih sredstava i odgovarajućih postupaka, da u najmanju ruku garantuju da:

- (a) se tačno vreme i datum primanja ponuda, zahteva za učestvovanjem i podnošenja planova i projekata može precizno odrediti;
- (b) se u razumnoj meri može obezbediti da, pre rokova koji su za to propisani, niko nema pristup podacima koji se prenose u skladu sa ovim zahtevima;
- (c) samo ovlašćena lica mogu da odrede ili izmene datume za otvaranje primljenih podataka;
- (d) u različitim fazama postupka javne nabavke ili konkursa za nacrt, pristup svim dostavljenim podacima, ili njihovim delovima, mora da bude omogućen samo ovlašćenim osobama;
- (e) samo ovlašćene osobe mogu da odobre pristup prenesenim podacima i to samo nakon propisanog datuma;
- (f) podaci koji su primljeni i otvoreni u skladu sa ovim zahtevima moraju da ostanu dostupni samo osobama ovlašćenim da sa njima budu upoznate;
- (g) se, ako su zabrane pristupa ili uslovi iz tačaka (b), (c), (d), (e) i (f) prekršeni ili je došlo do pokušaja kršenja, može u razumnoj meri obezbediti da se prekršaji ili pokušaji kršenja mogu jasno otkriti”.

Pored toga, sledeća pravila se primenjuju za alate i opremu za elektronsko podnošenje ponuda:

- Informacije o specifikacijama, uključujući šifrovanje i vremenske odrednice, moraju da budu dostupne svim zainteresovanim stranama.
- potreban nivo bezbednosti u različitim fazama određenog postupka nabavke, srazmerno riziku koji nosi, mora da bude određen; kada je nivo rizika, kao što je u procenjeno u prethodnoj tački, takav da su potrebni napredni elektronski potpisi⁸, naručioci prihvataju napredne elektronske potpise, podržane kvalifikovanim sertifikatom, uzimajući u obzir da li ti sertifikati potiču od pružaoca usluga iz Registra pružalaca usluga od poverenja⁹, i koji su izrađeni uređajem za sigurnosno potpisivanje ili bez njega, koji podležu nizu uslova¹⁰.

⁸ Kao što je definisano u Direktivi 1999/93/EZ od 13. decembra 1999. o okviru Zajednice za elektronske potpise.

⁹ Ovaj spisak je dat u Odluci Evropske komisije od 16. oktobra 2009. kojom se utvrđuju mere za olakšavanje sprovođenja postupaka elektronskim sredstvima putem „jedinstvenih kontaktnih tačaka” na osnovu Direktive 2006/123/EZ Evropskog parlamenta i Saveta ministara o uslugama na međunarodnom tržištu.

¹⁰ Videti član 22(6)(c) Direktive 2014/24/EU za više detalja.

E-CERTIS – onlajn repozitorijum potvrda i sertifikata

E-Certis¹¹ je besplatan, alat za upućivanje na informacije na internetu uveden od strane Evropske komisije u oktobru 2010. Ovaj onlajn alat daje detalje o različitim sertifikatima i potvrdama koji se često traže u postupcima nabavci širom 28 država članica, u nekim državama kandidatima i državama koje su članice Evropskog ekonomskog prostora. On pomaže zainteresovanim stranama da shvate koje se informacije zahtevaju ili pružaju i kako bi utvrdili međusobno prihvatljive ekvivalente.

U skladu sa Direktivom, u cilju olakšavanja prekograničnih javnih nabavki, države članice su obavezne da obezbede da informacije u vezi sa sertifikatima i drugim oblicima dokumentovanih dokaza koje su ubačene u e-Certis budu konstantno ažurirane. Naručioci će imati pristup e-Certis-u i tražiće prevashodno takve vrste sertifikata ili oblika dokumentovanih dokaza koji su obuhvaćeni e-Certis-om. Korišćenje e-Certis-a od strane naručilaca postaće obavezno od 18. oktobra 2018.

Evropski jedinstveni dokument o nabavci

Privredni subjekti, naročito mala i srednja preduzeća, smatraju da je jedna od glavnih prepreka njihovom učestvovanju u javnim nabavkama preopterećenost administracijom koja je rezultat potrebe za dostavljanjem značajnog broja sertifikata i druge dokumentacije u vezi sa kriterijumima za isključenje ili za izbor. Kako bi se proces javnih nabavki pojednostavio, Direktiva je uvela Evropski jedinstveni dokument o nabavci (ESPD).

Naručioci moraju da prihvate ESPD kao preliminarni dokaz koji zamenjuje potvrde koje izdaju organi državne uprave ili treće strane potvrđujući da relevantni privredni subjekt ispunjava sledeće uslove:

- Da se ne nalazi ni u jednoj od situacija u kojima se privredni subjekti isključuju ili se mogu isključiti.
- da ispunjava odgovarajuće kriterijume za izbor.
- Da ispunjava, prema potrebi, objektivna pravila i kriterijume koji su određeni zarad smanjenja broja kandidata kvalifikovanih na drugi način koje treba pozvati da učestvuju.

ESPD:

- Sastoji se od formalne izjave privrednog subjekta da nema relevantnih osnova za isključenje i/ili da je relevantni kriterijum za izbor ispunjen.
- Pruža relevantne informacije kako zahteva naručilac.
- Određuje organ državne uprave ili treću stranu odgovornu za pružanje pomoćne dokumentacije.
- Sadrži zvaničnu izjavu kako bi privredni subjekt mogao da, na zahtev i bez odlaganja, dostavi tu pomoćnu dokumentaciju.
- Sadrži informacije kao što su internet adresa baze podataka, bilo koji podatak za identifikaciju, i, gde je to potrebno, neophodnu izjavu o saglasnosti, kada naručilac može da nabavi pomoćnu dokumentaciju direktno tako što pristupa bazi podataka.

¹¹ <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do>

ESPD, koji postoji samo u elektronskom obliku i dostupan je na svim jezicima na e-Certis-u, mora da bude izrađen na osnovu standardnog obrasca koji je utvrdila Evropska komisija.¹²

Naručilac mora da prihvati ESPD u trenutku kada kandidati ili ponuđači podnose prijave tj. zahteve za učestvovanjem ili ponude. Međutim, naručilac može u svakom trenutku dok traje postupak, da zatraži od ponuđača ili kandidata da podnesu kompletnu ili deo pomoćne dokumentacije. On to može da uradi kad god je potrebno kako bi obezbedio pravilno sprovođenje postupka. Štaviše, pre dodeljivanja ugovora, naručilac mora da zahteva od ponuđača kome je odlučio da dodeli ugovor da podnese ažuriranu pomoćnu dokumentaciju.

Naručiocima ne smeju da zahtevaju od privrednih subjekata da podnose pomoćnu dokumentaciju ili druge dokaze kada i sve dok naručilac ima mogućnost da dođe do potvrda ili odgovarajućih informacija direktno tako što pristupa nacionalnoj bazi podataka u svakoj državi članici, što je dostupno besplatno. Relevantna baza podataka može da bude, na primer, nacionalni registar nabavki, virtuelni dosije kompanije, elektronski sistem skladištenja dokumenata ili sistem pretkvalifikacije.

Nakon što je dodelio ugovor ili zaključio okvirni sporazum, naručilac ne sme da zahteva od privrednog subjekta kome je dodelio ugovor da dostavlja pomoćnu dokumentaciju ako naručilac već poseduje ove dokumente. U tu svrhu, države članice moraju da obezbede da baze podataka koje sadrže relevantne podatke o privrednim subjektima koje mogu da pogledaju naručiocima u državama članicama takođe mogu biti i na raspolaganju, pod istim uslovima, naručiocima iz ostalih država članica. Spisak ovih baza podataka mora da bude dostupan i mora da bude ažuriran u e-Certis-u.

Videti SIGMA Informativni dokument br. 7, *Odabir privrednih subjekata*, za više informacija o kvalifikaciji i izboru subjekata.

Mehanizmi nabavke

Elektronske licitacije: Elektronska licitacija (e-licitacija) je elektronski proces koji omogućava dostavljanje novih cena (izmenjenih naniže) i/ili dostavljanje novih elemenata ponuda, u oba slučaja nakon što je sprovedena inicijalna puna ocena ponuda. E-licitacija se odigrava u poslednjoj fazi tenderskog procesa, koji se do te faze sprovodi u skladu sa jednim od standardnih postupaka nabavki – otvorenim, restriktivnim postupkom ili konkurentnim postupkom sa pregovaranjem ili na mini-nadmetanju koje se vodi na osnovu okvirnog sporazuma ili u dinamičnim sistemima nabavke.

E-licitacija podrazumeva onlajn elektronski sistem koji omogućava privrednim subjektima da podnose nove, naniže izmenjene cene i/ili druge izmene u elementima svojih ponuda za određeni ugovor. E-licitacija se sprovodi u aktuelnom vremenu, a privredni subjekti su direktnom, anonimnom nadmetanju sa drugim privrednim subjektima.

E-licitacija se jedino može koristiti kada se specifikacije mogu utvrditi sa dovoljnom preciznošću. Samo oni elementi ponuda koji su pogodni za ocenu korišćenjem elektronskih sredstava mogu da budu predmet jedne e-licitacije. E-licitacija ne treba da se primenjuje za izvesne ugovore za nabavke usluga, kao i za izvesne ugovore za nabavku radova koji imaju veze sa intelektualnim radom, kao što je nacrt za izvođenje radova.

U svakom slučaju, da bi sproveo e-licitaciju, naručilac mora da naznači u izvornom pozivu za podnošenje ponuda da namerava da koristi e-licitaciju.

Elektronski katalozi: Elektronski katalozi (e-katalozi) daju format za prezentaciju i organizovanje informacija na način koji je zajednički za sve ponuđače koji učestvuju i pogoduje

¹² Sprovedbena uredba Komisije od 5. januara 2016. o utvrđivanju standardnih obrazaca za Evropski jedinstveni dokument o nabavci. (Commission Implementing Regulation (EU) 2016/7 of 5 January 2016 establishing the standard form for the European Single Procurement Document)

elektronskoj obradi. Oni su sredstvo koje olakšava javne nabavke, naročito (ali ne isključivo) kao sredstvo za učestvovanje u nabavci putem okvirnih sporazuma ili u okviru dinamičkog sistema nabavke.

U najjednostavnijem obliku, e-katalozi su samo elektronske verzije tradicionalnih papirnih kataloga koji prikazuju detalje o dobrima i uslugama privrednog subjekta. Dobar primer je kada naručilac sklapa okvirni sporazum sa jednim dobavljačem, koji se dalje sprovodi korišćenjem e-kataloga koji sastavlja dobavljač, a koji opisuje proizvode i cene na jedan prethodno dogovoren i strukturiran način. Kada se kupuje na osnovu okvirnog sporazuma, kupci mogu da pristupe informacijama onlajn i, ako je omogućeno i elektronsko poručivanje, oni mogu da celokupnu transakciju nabavke obave onlajn.

Potencijalne prednosti uključuju smanjenje troškova transakcije i administrativnih troškova, pojednostavljenje procesa naručivanja, kao i smanjenje neovlašćene kupovine van dozvoljenih sistema.

Kada se zahteva upotreba elektronskih sredstava komunikacije, naručioci mogu da zahtevaju da se ponude prezentuju u formati e-kataloga ili da uključuju e-katalog. Štaviše, države članice mogu da učine upotrebu e-kataloga obaveznom u vezi sa određenim tipovima nabavki.

E-katalozi moraju da budu sastavljeni od strane privrednih subjekata u skladu sa tehničkim specifikacijama i formatom koje je utvrdio naručilac, u skladu sa zahtevima za alate za elektronsku komunikaciju.

Kada naručioci prihvate ili traže prezentaciju ponuda u obliku e-kataloga, oni tu informaciju moraju da navedu u pozivu za podnošenje ponuda ili u pozivu za potvrđivanje interesovanja. Oni moraju da naznače u dokumentaciji o nabavci sve neophodne informacije u vezi sa formatom, elektronskom opremom koja se koristi i tehničkim priključcima i specifikacijama za e-katalog.

Dinamični sistemi nabavke: Direktiva sadrži posebne odredbe koje obuhvataju uspostavljanje i vođenje dinamičnih sistema nabavki (DSN/DPS). Pravila koja DSN u značajnoj meri su prilagođena u odnosu na prethodnu Direktivu (2004/18/EZ), kako bi se omogućilo naručiocima da u potpunosti iskoriste mogućnosti koje nudi taj instrument.

A DSN je u potpunosti elektronski sistem koji se može koristiti za nabavke tj. kupovine koje se ponavljaju, koje su standardizovane, čije karakteristike, budući da su generalno dostupne na tržištu, ispunjavaju zahteve naručilaca.

A DSN funkcioniše pre kao jedan internet okvirni sporazum uživo, kome se privredni subjekti mogu pridružiti u bilo kom trenutku. Može se podeliti na kategorije proizvoda, radova i usluga, koji su na osnovu karakteristika predviđene nabavke koju treba sprovesti svrstani u okviru date kategorije. Takve kategorije mogu da uključuju reference na maksimalno dozvoljeni opseg naknadnih posebnih ugovora ili na posebna geografska područja u kojima će se izvršavati naknadni posebni ugovori.

Kako bi vršili nabavke na osnovu DSN, naručioci moraju da slede pravila restriktivnog postupka. Restriktivni postupak se koristi da bi se imenovali privredni subjekti koji slobodno mogu da podnesu prijavu da se pridruže ovom sistemu u bilo kom trenutku putem podnošenja prijave tj. zahteva za učestvovanje. Svi kandidati koji zadovoljavaju kriterijum za izbor treba da budu primljeni u sistem. Svi privredni subjekti, tokom celokupnog perioda važenja DSN, moraju da imaju mogućnost da podnesu zahtev za učešće u sistemu. Nikakvi troškovi ne smeju se zaračunavati pre ili tokom perioda važenja DSN zainteresovanim privrednim subjektima ili onima koji su strane u DSN.

Kada naručilac želi da dodeli ugovor koristeći DSN, on poziva sve primljene učesnike ili učesnike koji su prethodno primljeni u specifičnu kategoriju radova, proizvoda ili usluga – da podnesu

ponudu za svaku posebnu nabavku. Ugovor se dodjeljuje onom ponuđaču koji je dostavio najbolju ponuda na osnovu kriterijuma o dodeli ugovora.

Videti takođe SIGMA Informativni dokument br. 11, *Mehanizmi javnih nabavki*.

Elektronsko fakturisanje

Direktiva ne uključuje obaveze koje se odnose na elektronsko fakturisanje (e-fakturisanje), osim zahteva da se uključe podaci o prihvatanju e-faktura u pozivu za podnošenje ponuda, prema potrebi. Međutim, Direktiva 2014/55/EU o elektronskom fakturisanju u javnim nabavkama predviđa da države članice moraju da obezbede da naručioci primaju i obrađuju elektronske fakture koje su u skladu sa standardima EU o e-fakturisanju.

Dodatne informacije

Publikacije

SIGMA (2015), *Public Procurement Training Manual* [Priručnik iz oblasti javnih nabavki] – Modul C4, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Informativni dokumenti o javnim nabavkama

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2016), *Advertising* [Oglašavanje], Brief 6, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Below-Threshold Contracts* [Ugovori ispod finansijskih pragova], Brief 15, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Central Purchasing Bodies* [Tela za centralizovane javne nabavke], Brief 20, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Framework Agreements* [Okvirni sporazumi], Brief 19, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Procurement Tools* [Mehanizmi javnih nabavki], Brief 11, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Selecting Economic Operators* [Odabir privrednih subjekata], Brief 7, OECD Publishing, Paris

Drugi izvori

European Commission (2013), *End-to-end e-Procurement to Modernise Public Administration* [Evropska komisija (2013), *E-nabavke od početka do kraja u cilju modernizacije državne uprave*], COM (2013) 453 final, Brussels

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&cotelid=1&year=2013&number=453&language=EN>

European Commission (2012), *A Strategy for e-Procurement* Evropska komisija (2012), [Strategija za e-nabavke], COM (2012) 179 final, Brussels, <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&cotelid=1&year=2012&number=179&language=EN>

European Commission (2010), *Green Paper on Expanding the Use of e-Procurement in the EU*, COM (2010) 571 final, and accompanying Commission Staff Working Document SEC (2010) 1214 final, Brussels, [Evropska komisija (2010), *Zelena knjiga o proširenju upotrebe e-nabavki u EU*, COM (2010) 571 konačna verzija i prateći Radni dokument Komisije SEC (2010) 1214 konačna verzija, Brisel]

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52010DC0571>

Internet stranica o e-nabavkama, <http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/e-procurement/>